

Skizo-hvad-for- noget? - om skizotypsk sindslidelse

VED TOBIAS SØRENSEN –
OVERLÆGE I OPUS
PSYKIATRIEN SYD

PSYK-INFO, NYKØBING FALSTER
BIBLIOTEK 18/2

Hvad er skizotypisk sindslidelse?

- ▶ En del af skizofrenispektret
- ▶ Typisk anderledes tænkning og perception
- ▶ Social sårbarhe

Positive/negative symptomer

- ▶ Positive: noget kommer til (tilstedeværelse af noget)
- ▶ Negative: noget bliver mindre (fravær af noget)

Positive symptomer

- ▶ Usædvanlige tanker
- ▶ Magisk tænkning
- ▶ Mistænksomhed og paranode ideer
- ▶ Perceptuelle ændringer
- ▶ Mikropsykotske oplevelser – fx kortvarige hallucinationer

Negative symptomer

- ▶ Lav energi
- ▶ Social tilbagetrækning
- ▶ Affladet følelsesudtryk
- ▶ Manglende initiativ/motivation

Det at have en diagnose?

- ▶ En beskrivelse – ikke en identitet
- ▶ Et mønster af symptomer
- ▶ Ikke hele mennesket

Diagnoser er et øjebliksbillede

- ▶ Stillet ud fra en periode i livet
- ▶ Symptomer kan ændre sig
- ▶ Diagnoser kan justeres
- ▶ Vigtigt at have forståelse for egne sårbarheder og udfordringer – men også at kunne se styrker og muligheder

Samme diagnose – forskellige mennesker

- ▶ Forskellige symptomer
- ▶ Forskellige ressourcer
- ▶ Forskellige livshistorier
- ▶ Diagnoser stilles baseret på objektive kriterier – men mennesker passer sjældent (aldrig) perfekt ned i en boks

Hvad bruger man diagnoser til?

- ▶ Fælles sprog
- ▶ Støtte udarbejdelse af behandlingsplan
- ▶ Sikre adgang til tilbud (fx gratis medicinsk behandling i 15 år)
- ▶ Forskning og erfaringsudveksling – at lære fra hinanden

Recovery – og individuelle mål

- ▶ Ikke nødvendigvis symptomfrihed
- ▶ At opnå et meningsfuldt liv
- ▶ Leve på egne præmisser
- ▶ Se muligheder fremfor begrænsninger

CHIME – recovery

- ▶ Connectedness (forbundethed)
- ▶ Hope and optimism (håb og optimisme)
- ▶ Identity (identitet)
- ▶ Meaning in life (mening med tilværelsen)
- ▶ Empowerment (Selvstændighed)

ICD-10: Skizotypisk sindslidelse (F21)

- ▶ Vedvarende mønster (mindst 2 år)
- ▶ Anderledes tænkning, adfærd og følelser
- ▶ Funktionspåvirkning – fx udfordringer med relationer eller i studie-/arbejdsliv
- ▶ Ingen vedvarende psykose (da er der tale om skizofreni)

Tænkning og perception (opfattelse)

- ▶ Magisk tænkning
- ▶ Usædvanlige overbevisninger
- ▶ Perceptuelle forstyrrelser
- ▶ Uvirkelighedsfølelse
- ▶ Mistænksomhed og paranoide tanker

Følelser og relationer

- ▶ Social angst
- ▶ Social tilbagetrækning
- ▶ Følelsesmæssig afladning
- ▶ Relationelle vanskeligheder

Adfærd og fremtoning

- ▶ Egenartet adfærd
- ▶ Særpræget kommunikation
- ▶ Social klodsethed

Misforståelser og stigmatisering

- ▶ Vi har alle et ansvar for at mindske misforståelser og stigmatisering
- ▶ Fokus på at afhjælpe den enkeltes udfordringer
- ▶ Fokus på at understøtte styrker
- ▶ At tale åbent om psykisk lidelse hjælper

Medicinsk behandling

- ▶ Ét redskab blandt flere – aldrig alene
- ▶ Kan mindske belastende symptomer
- ▶ Altid en individuel vurdering
- ▶ Altid mindste effektive dosis, afvejning af bivirkninger og aldrig længere end nødvendigt
- ▶ Beror på fælles beslutningstagen

OPUS-behandlingstilbuddet

- ▶ 2-årigt forløb for unge (18-35år)
- ▶ Dækker Sydsjælland, Lolland og Falster
- ▶ Tværfagligt team (læger, sygeplejersker, socialrådgivere, psykologer, ergoterapeuter mv)
- ▶ Tidlig og intensiv indsats
- ▶ Helhedsorienteret tilgang

Hvad indeholder OPUS?

- ▶ Fast kontaktperson
- ▶ Regelmæssige samtaler
- ▶ Psykoedukation (viden om psykisk lidelse og sig selv)
- ▶ Grupper (fx social færdigheds tematik, søvnproblemer etc)
- ▶ Pårørendeinddragelse

Hvad kan man gøre som pårørende?

- ▶ Lyt og vær nysgerrig
- ▶ Skab struktur
- ▶ Reducér stress
- ▶ Støt og hjælp – men uden at overtage

Husk jer selv også

- ▶ Egenomsorg er nødvendig
- ▶ Brug tilbud og netværk
- ▶ Ingen klarer det alene

Fremtidshåb

- ▶ Langt de fleste oplever bedring
- ▶ Symptomer kan fylde mindre også hvis ikke alt forsvinder
- ▶ Liv kan formes på mange måder

Take home

- ▶ Diagnosen skizotypisk sindslidelse fortæller noget om sårbarhed – ikke om værdi eller potentiale
- ▶ I OPUS findes støtte, viden og rådgivning og det kan være en god start på resten af livet
- ▶ Recovery er ikke bare noget vi taler om – det er noget vi sammen arbejder imod
- ▶ Pårørendeinddragelse er en væsentlig del af vejen mod at komme sig